

A Nemzeti Programok logikai kerete

A nagy nemzeti egészségügyi programok kidolgozásánál az alábbi logikai keretet lenne célszerű figyelembe venni.

		Sürgősségi ellátás	Szív- ér-rendszeri megbetegedés	Daganatos megbetegedés	Mozgás-szervi megbetegedés	Gyermek-egészség	Mentális megbetegedés
Az egészség ágazaton kívüli feltételeinek biztosítása	<i>Szocio-kulturális társadalmi környezet</i>						
	<i>környezeti hatások</i>						
Egyéni képességek fejlesztése	<i>Egészségügyi ismeretek</i>						
	<i>Önellátás, öngondoskodás</i>						
Primer prevenció	<i>Táplálkozás</i>						
	<i>Mozgás</i>						
	<i>Alkohol dohányzás drog</i>						
	<i>Környezeti hatások</i>						
	<i>Stressz-kezelés, mentális és személyiség fejlesztés</i>						
Szekunder prevenció	<i>Szűrés – gondozás</i>						
Kuráció, rehabilitáció terciér prevenció	<i>Ellátásszervezés, betegút management</i>						
	<i>Intézményfejlesztés</i>						
Finanszírozás átalakítása	<i>Forrásteremtés a programokhoz</i>						
	<i>Minőség és eredmény-orientált elemel fejlesztése</i>						
Szakmai fejlesztés	<i>Protokollfejlesztés</i>						
	<i>Indikátorfejlesztés (publikusak is)</i>						
	<i>Minőségbiztosítás, ellenőrzés fejlesztése</i>						
	<i>Nyilvánosság fejlesztés</i>						

A táblázat értelmezhető sorokként és oszloponként. **Az akciók inkább a sorok, a programok pedig az oszlopok.** Ezt a keretrendszert kell a létező programokat és forrásokat is integrálva tartalommal megtölteni. Kiemelten fontos az a társadalmisított metodika, ahogy Kiss István vezette a Szív-érrendszeri program kidolgozását 2005-ben a MOTESZ közreműködésével. Nem érdemes 2 hét alatt lezavarni a programírást, érdemes beletenni a szakmai és társadalmi vitába a munkát és időt, ettől érzi sajátjának a szakma.

A kidolgozás – megvalósítás javasolt menetrendje:

1. Meg kell kérni azt, ami maradt az ESKI-ből, hogy nézze végig a nemzetközi gyakorlatot. Mit és hogy csinálnak ilyen céllal külföldön, működnek-e a nagy integrált nemzeti programok, vagy ez inkább csak egy kommunikációs – logikai keret, és az önálló programok az életképesek. Tehát: mi van máshol, mi működik, mi nem. A „mi nem”, a kudarcok is fontosak.
2. Ezek után az államtitkárságnak ki kell alakítania az alapkonceptióját a programok rendszeréről, keretéről. (A fenti táblázat módosítása.)
3. Ki kell jelölni az egyes programok projektgazdáit.
4. Ezt az elemzést kell odaadni az egyes szakmáknak, hogy a szakmai társasággal együtt aláírva töltsék ki a saját oszlopukat, és a táblázat struktúráját követve írják le programszerűen a javasolt Nemzeti Programot.
5. Ezek után népegészségügyi szakembereknek kell odaadni az egyes oszlopoknak a szakma által kitöltött első sorait, azaz a primer prevenciók részeit, hogy ebből rakjanak össze egy komplex, az összes programnak megágyazó népegészségügyi programot. (Nincs külön táplálkozási vagy mozgás programlába a daganatos és a szív-érrendszeri programnak, de ugyanez érvényes a szenvedélybetegségekre is.)
6. Ugyanígy szakmai munkacsoportokat kell létrehozni más sorokra (ellátórendszer szerkezete, betegutak, finanszírozás, indikátorok, szakmai protokollok stb.)
7. Fejlesztési szakemberekkel kell elemezni, hogy a Nemzeti Programokba hogyan illeszthetők a már elindított/betervezett hazai és EU-s projektek.
8. A 3-as és 4-es és 5-ös pontok eredményét vissza kell adni az oszlop-gazdáknak, hogy ennek alapján – ha kell –, korigálják, egységesítsék a programot.
9. Ezután társadalmi vita (MOTESZ, MOK, szakmai szervezetek, betegszervezetek, szakszervezetek).
10. A Nemzeti Programok rövid változatainak véglegesítése, és ezekből egy közös Országgyűlési Határozat megszavazása.
11. A Nemzeti Programok alapján a konkrét projektek véglegesítése, megvalósítása.

Ez így bizony kb. egy év. De ha már 25 évet késtünk ezzel, akkor megéri ezt az időt rászánni a komplexitás és a szakma bevonása, együttműködésének megnyerése érdekében.

Fontos egyértelműsíteni, hogy a Nemzeti Programok rendszere nem az egészségügy reformjának programja, azaz számos lényegi és rendezendő kérdéssel nem foglalkozik. Ezeket nem ezen a mátrixon kell számonkérni, de ettől még ezeket (is) rendezni kell.